

Nr 21.

Warszawa, dn. 20 października 1934 r.

Ogóln. zbioru Nr 616.

WYDAWCZA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 594-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł 1.—

TREŚĆ NUMERU: Ś. p. Witold Otto. — Układ polsko-niemiecki. — Wykładnia Ustawy o opłatach stemplowych. — Państwowa 5%-wa renta wieczysta. — 10%-wy dodatek do państwowych podatków gruntowego i przemysłowego. — Odpowiedzialność solidarna za naruszenie przepisów podatkowych. — Odliczenia od dochodu podatkowego. — Udział polskich fabryk w Wystawie Holenderskiej. — Obciążenia socjalne w przemyśle metalowym. — Grupa fabryk rowerów i części rowerowych w P. Z. P. M.— Wiadomości z zagranicy. — Kronika. — Ceny.

Ś. P. WITOLD OTTO

Z grona członków Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych ubył skutkiem przedwczesnej śmierci ś. p. inż. Witold Otto, dyrektor należącej do Związku fabryki „Olkusz”.

Ś. p. Inżynier Witold Aleksander Otto urodził się w roku 1875 w rodzinnym majątku Kuchary, ziemi Łęczyckiej. Do gimnazjum uczęszczał w Kaliszu i w Warszawie, studia wyższe odbył w Niemczech i politechnikę skończył w Brunzwiku. Pracował najpierw w Kijowie, a potem w Warszawie w fabryce wyrobów emaljowanych „Labor”.

Ewakuowany podczas wojny, był w Moskwie wicedyrektorem fabryki „Metallamp”. Po powrocie z Rosji w r. 1918 pracował w Ministerstwie Przemysłu i Handlu i w maju 1919 roku objął zarząd fabryki naczyń emaljowanych „Westen” w Olkuszu, jako zarządca państwowy. Po zniesieniu przymusowego zarządu pracował nadal jako dyrektor sp. akc. „Olkusz” i sp. akc. „Wolbrom”. Na tem trudnym i odpowiedzialnym stanowisku trwał do ostatniej chwili, pełniąc wiele funkcji obywatelskich.

Pracował w „Strzelcu”, w „L. O. P. P. ie”, założył straż pożarną w fabryce i brał czynny udział w wielu innych organizacjach społecznych. Był głównym inicjatorem wystawienia w ub. roku na jesieni pomnika Marszałka Piłsudskiego na terenie fabryki.

Zmarł nagle na serce 28 września 1934 r.

Cześć jego pamięci!

UKŁAD POLSKO-NIEMIECKI

W dniu 11 października 1934 r. podpisano w Warszawie porozumienie polsko-niemieckie o zasadach następujących:

1) Rząd Polski stosować będzie przy przywozie do polskiego obszaru celnego wytworów niemieckich, wymienionych w załączniku, z wyjątkiem piwa (pozycja 272 polskiej taryfy celnej), najkorzystniej cła konwencyjne, obowiązujące w danym czasie na polskim obszarze celnym.

2) Rząd Rzeszy stosować będzie przy przywozie do niemieckiego obszaru celnego towarów polskich z numerów 74a, d oraz e, 75a oraz f, 76c, e, f, oraz g, 80 b i c, 82 i 83 oraz „formierów” z 616. A niemieckiego statystycznego spisu towarów, najkorzystniejsze cła konwencyjne, obowiązujące w danym czasie na niemieckim obszarze celnym.

Rząd Polski nie będzie stosował cel wywozowych przy wywozie do Niemiec drzewa z pozycji 17 p. 1, 3 — 5 polskiej taryfy wywozowej dla konwencyjnych lub autonomicznych kontyngentów wywozowych.

3) Rząd Rzeszy będzie, przy przywozie masła, jaj i gęsi, uwzględniał w należyty sposób interesy polskie.

4) Świadczenia pochodzenia, które wymagane będą przez jedną ze stron przy przywozie towarów, korzystających zgodnie z niniejszym Porozumieniem ze zniżek celnych lub ze zwolnienia od cła, mogą być wystawiane przez władzę celną miejsca wysyłki wewnątrz kraju lub na granicy, albo też przez właściwą izbę przemysłowo-handlową, w Polsce również przez izby rolnicze lub urzędy wojewódzkie, w Niemczech również przez Hauptabteilung II der Landesbauernschaften lub przez urzędy handlu zagranicznego. Obydwa Rządy mogą wzajemnie porozumieć się co do udzielenia także innym, aniżeli wyżej wymienionym instytucjom lub też organizacjom gospodarczym jednego z obydwu krajów, upoważnienia do wystawiania świadectw pochodzenia, które władze celne drugiego

PANSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERSKIE
Biblioteka P. M. „Ursus”

kraju uznawać winny. W wypadku, gdy świadectwa te nie są wystawiane przez władzę celną, może Rząd kraju przeznaczenia żądać, aby były one zaświadczone przez jego placówkę dyplomatyczną lub konsularną, właściwą dla miejsca wysyłki towarów.

Świadectwa pochodzenia mogą być zredagowane zarówno w języku kraju przeznaczenia, jak i w języku eksportującego; w tym ostatnim wypadku urzędy celne kraju przeznaczenia mogą żądać przekładu.

Strona, która wymaga przedkładania świadectw pochodzenia, zakomunikuje drugiej stronie wzór świadectwa pochodzenia.

W dziale interesującym polski przemysł metalowy Niemcy uzyskały klauzulę największego uprzywilejowania na następujące wyroby:

z 848		Kamienie do szlifowania, polerowania, ostrzenia:
	p. 2	sztuczne, oprócz osobno wymienionych, w płytach, krążkach, osetkach, pilnikach i t. p.:
	a)	pumeksowe, również ze sztucznego pumeksu
	z b)	z węgla drzewnego; osetki z rączką do ostrzenia kos
933	pp. 1, 2 i uwaga b)	Wyroby kute i t. d. — dla rocznego kontyngentu = 500 q — za pozwoleniem Ministra Skarbu
935	pp. 1, 2	Odlewy stalowe i t. d. dla kontyngentu rocznego = 500 q — za pozwoleniem Ministra Skarbu
954	pp. 1, 2	Gremple, taśmy gremplowe — dla kontyngentu rocznego = 200 q — za pozwoleniem Ministra Skarbu
1000	p. 6 a)	Kosy
	b)	Sierpy
1003	p. 5	Wiórniki drewniane z żelazami
	p. 6	Wiórniki i t. d.
1018	p. 10 b)	Nożyce do strzyżenia owiec ze stawką zł. 100 za 100 kg.
1023	z p. 3 a), b)	Latarnie samochodowe dla kontyngentu rocznego = 50 q — za pozwoleniem Ministra Skarbu
1027	z p. 3	Ścienne grzejniki kąpielowe
1036	p. 2 a), b)	Osprzęt (armatura) i t. d.
1066	p. 1 a), b)	Maszyny do szycia i t. d.
1080	p. 1	Piece przemysłowe i t. d.
z 1099	pp. 8, 9, 10	Odkurzacze, froterki
z 1099	pp. 8, 9, 10	Przetwornice do aparatów do trwałej ondulacji włosów, nadchodzące razem z aparatami
z 1101	p. 9	Transformatory do aparatów do trwałej ondulacji włosów, nadchodzące razem z aparatami
1120	z pp. 1, 2, 3, 4	Przyrządy elektromedyczne niewyrabiane w kraju za pozwoleniem Ministra Skarbu Uwaga: Zniżka konwencyjna ma zastosowanie dla kontyngentu rocznego = 80 q — za pozwoleniem Ministra Skarbu
1127	z p. 1 a), b), c), d)	Druty pojedyncze, z wyjątkiem żelaznych i stalowych o średnicy powyżej 1,5 mm, pokryte emalją
1160	z p. 5 a), b, c), d), e), f)	Maszyny do mierzenia

	p. 6 a), b)	Maszyny do próbowania wytrzymałości tworzyw
1161	p. 1 a)	Przepływomierze cieczy, oprócz spirytusu, o wadze sztuki powyżej 10 kg
1175	p. 1	Pianina
	p. 2	Fortepiany
1177	p. 1	Harmonje jedno i wielorzędowe
1179	pp. 1, 2, 3, 4	Instrumenty dęte (cała pozycja)
1180	pp. 1, 2	Instrumenty perkusyjne (cała pozycja)
1181	pp. 1, 2, 3, 4	Instrumenty strunowe (cała pozycja)
z 1258		Biżuterja nieprawdziwa, jak broszki, łańcuszki i t. p. na podstawie ustalonych w uwadze warunków:
	p. 1	z materiałów pospolitych, oprócz osobno wymienionych, metali nieszlachetnych
	z p. 2	ze szlifowanych naśladownictw kamieni szlachetnych i półszlachetnych, bez oprawy lub w oprawie metalowej, również posrebrzanej, pozłacanej.

Uwaga: Biżuterja nieprawdziwa, objęta tekstem konwencyjnym korzystać będzie ze stawek konwencyjnych, jeżeli będzie zaopatrzona w świadectwo, wystawione przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Idar-Oberstein, Frankfurt, n/M. — Hanau, Heilbronn, Pforzheim lub Schwäbisch Gmünd i wizowane przez właściwy konsulat polski, stwierdzające, że wymieniony towar został wytworzony na terenie działania danej Izby Przemysłowo-Handlowej.

WYKŁADNIA USTAWY O OPŁATACH STEMPOWYCH

W Nr. 26 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu z d. 20 września r. b. pod poz. 311 ogłoszona została wykładnia ustawy o opłatach stempłowych, ustalona przez Ministerstwo Skarbu i dotycząca pism, wiążących się z działalnością organizacji określonych nazwami: kartel, konwencja, syndykat, koncern, wspólnota interesów i t. p. Ze względu na to, że wiele zakładów przemysłu metalowego przetwórczego należy do wymienionych organizacji zwracamy uwagę na tę wykładnię, dotyczącą ustawy o opłatach stempłowych z dn. 1 lipca 1926 i rozporządzenia wykonawczego z d. 10 października 1932, ogłoszonych w Dzien. Ustaw R. P.

PAŃSTWOWA 5% -WA RENTA WIECZYSTA

W Nr. 86 „Dziennika Ustaw” z r. b. pod poz. 782 ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. „O w y p u s z c z e n i u p a Ń s t w o w e j r e n t y w i e c z y s t e j” następującej treści:

Art. 1. Upoważnia się Ministra Skarbu do wypuszczania w serjach 5% państwowej renty wieczystej. Ogólna suma wypuszczonej 5% państwowej renty wieczystej nie może przekroczyć 200.000.000 złotych.

Art. 2. W 5% państwowej rencie wieczystej mogą być lokowane fundusze instytucji i osób prawnych prawa publicznego, wskazanych przez Ministra Skarbu.

Art. 3. 5% państwową rentę wieczystą zabezpiecza się całym ruchomym i nieruchomym majątkiem Państwa.

Art. 4. Wszystkie inne warunki emisji, a w szczególności: wysokość odcinków, terminy wypuszczenia poszczególnych serji 5% państwowej renty wieczystej, terminy płatności odsetek, warunki dokonywania wpłat należności za obligacje oraz terminy wydawania 5% państwowej renty wieczystej — ustala Minister Skarbu.

10%-WY DODATEK DO PAŃSTWOWYCH PODATKÓW GRUNTOWEGO I PRZEMYSŁOWEGO

W Nr. 86 „Dziennika Ustaw” z 29 września r. b. pod poz. 788 zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27 września 1934 r. „o przedłużeniu poboru 10% dodatku do państwowego podatku gruntowego i przemysłowego”. Rozporządzenie to zawiera treść następującą.

§ 1. 10% dodatek, wprowadzony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 612), pobierany będzie do następujących dalszych należności z tytułu państwowego podatku gruntowego i przemysłowego:

- a) do należności z tytułu II raty państwowego podatku gruntowego za rok 1934 i I raty tego podatku za r. 1935.
- b) do należności z tytułu państwowego podatku przemysłowego od obrotu, przypadającego od obrotów, osiągniętych w okresie od 1 października 1934 r. do 30 września 1935 r.

Rozporządzenie powyższe weszło w życie z dniem 1 października 1934 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SOLIDARNA ZA NARUSZENIE PRZEPISÓW PODATKOWYCH

W Nr. 85 „Dziennika Ustaw” z dnia 28 września 1934 r. zostało ogłoszone rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. „o odpowiedzialności solidarnej za naruszenie przepisów podatkowych”. Treść rozporządzenia podajemy w całości.

Art. 1. (1) Za grzywny (kary pieniężne), nałożone na zastępcę z powodu naruszenia przepisów podatkowych, popełnionego w zakresie załatwiania spraw cudzych, odpowiada solidarnie zastępowana osoba fizyczna lub prawna.

2) Zastępcą w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest każdy, kto załatwia sprawy cudze, jako pełnomocnik, zarządca, pracownik lub w jakimkolwiek innym charakterze; nie jest jednak zastępcą opiekun, jak również kurator ubezwłasnowolnionego lub nieletniego usamowolnionego.

Art. 2. Odpowiedzialność solidarną danej osoby należy ustalić w orzeczeniu karnem władzy skarbowej i w wyroku sądowym.

Art. 3. (1) Władza skarbowa może po wydaniu przez siebie orzeczenia zarządzić zabezpieczenie orzeczonych grzywnien (kar pieniężnych) zarówno na majątku osoby odpowiedzialnej, jak również na majątku obwinionego (oskarżonego).

2) Zarządzenie władzy skarbowej jest dostateczną podstawą do uzyskania zabezpieczenia sądowego.

Art. 4. (1) W toku postępowania karnego, tak sądowego, jak przed władzami skarbowymi, osoba odpowiedzialna korzysta ze wszystkich uprawnień, służących obwinionemu (oskarżonemu); niestawiennictwo jej nie jest jednak przeszkodą do rozstrzygnięcia sprawy i nie czyni orzeczenia w stosunku do niej zaocznym.

2) Osoby odpowiedzialnej nie wolno badać w charakterze świadka lub biegłego.

3) Odwołanie lub żądanie skierowania sprawy na drogę sądową, złożone przez osobę odpowiedzialną, należy traktować tak, jakby je złożył obwiniony (oskarżony).

Art. 5. Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się w sprawach, których dotyczy: a) ustawa karna skarbowa z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 355); b) ustawa z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 41, poz. 413), z wyjątkiem spraw o naruszenie przepisów art. 40 tejże ustawy.

Art. 6. Z dniem wejścia w życie ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 39, poz. 346) przepisy rozporządzenia niniejszego będą miały zastosowanie tylko w zakresie wykroczeń podatkowych oraz w zakresie przestępstw, przewidzianych w art. 40 ustawy o opłatach stemplowych.

Art. 7. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrom: Skarbu i Sprawiedliwości.

Art. 8. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie czwartego dnia po dniu ogłoszenia i ma zastosowanie również do przestępstw podatkowych, co do których w chwili jego wejścia w życie nie zapadło jeszcze orzeczenie w I instancji.

2) Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc przepisy dotychczasowe, dotyczące przedmiotów unormowanych w rozporządzeniu niniejszym.

ODLICZENIA OD DOCHODU PODATKOWEGO

Centralny Związek Przemysłu Polskiego przesłał swoim organizacjom komunikat następującej treści:

Okólnikiem z dn. 21.IX. 34 r. L. D. V. 27742/2/34 Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, iż — zgodnie z postanowieniami art. 10 p. 5 ustawy o państwowym podatku dochodowym — od ogólnego dochodu podatkowego należy odliczyć bezpośrednio podatki państwowe z wyjątkiem niektórych taksatywnie wymienionych podatków. Z powyższego przepisu wynika, że wszystkie bezpośrednio podatki, których niepotrącalność nie została specjalnie zastrzeżona, podlegają odliczeniu od ogólnego dochodu, a więc i nadzwyczajna danina majątkowa pobierana w myśl ustawy z 24.III. 33 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29 poz. 248).

Również odsetki (kary) za zwłokę podlegają odliczeniu od ogólnego dochodu w myśl art. 10 p. 5 ustawy o państwowym podatku dochodowym, bez względu na to, od jakiej zaległości podatkowej przypadają. W szczególności podlegają odliczeniu odsetki za zwłokę od należności z tytułu podatku dochodowego. Wątpliwości, jakie powstawały w tej mierze, rozstrzygnął ostatecznie Najwyższy Trybunał Administracyjny wyrokami z dn. 15.IX. 30 r. L. Rej. 2397/28 (zbiór wyroków Nr. 344 S) oraz z dn. 10.III. 33 r. L. Rej. 3105/30. (O. P. A. II: Nr. 323).

UDZIAŁ POLSKICH FABRYK W WYSTAWIE HOLENDERSKIEJ

W związku z notatką umieszczoną w Nr. 20 „Przemysłu Metalowego” na str. 165 jesteśmy poinformowani, że, oprócz firmy Georg Schwabe, w Wystawie maszyn włókienniczych w Tilburgu w Holandji przyjęła również udział Fabryka maszyn i odlewnia żelaza „G. Josephyego Spadkobiercy”, przodująca w krajowej wytwórczości maszyn włókienniczych. Stoisko firmy „Josephy” wzbudzało też wielkie zainteresowanie, wynikiem którego jest zamówienie na jeden zespół zgrzeblarek, uskutecznione przez wybitną fabrykę angielską. Zamówienie do kolebki i ośrodka przemysłu maszyn włókienniczych, jakim jest Anglja, świadczy o wielkim sukcesie wytwórni polskiej na wystawie międzynarodowej.

OBCIĄŻENIA SOCJALNE W PRZEMYSŁE METALOWYM

Tak zwana „ustawa scalenkowa”, której jednym z celów było odciążenie życia gospodarczego, jak to już wiadomo, w skutkach powiększyła poważnie dotychczasowe obciążenia. Ustaleniu stopnia wzrostu obciążeń stała na przeszkodzie trudność stwierdzenia w jakim stopniu wzrosły po 1.I.1934 r. opłaty na ubezpieczenie od wypadków. O ile bowiem ustawa scalenkowa jasno i wyraźnie określa, że składka na ubezpieczenie chorobowe wynosi 5% zarobku, a na

ubezpieczenie emerytalne 5,2% zarobku (górnicy i hutnicy — 5,8%), to w stosunku do składki na ubezpieczenie od wypadków wskazane są tylko normy przeciętne. Składka (zależna od stopnia niebezpieczeństwa pracy) ma być tak ustalona, aby nie przekraczała przeciętnie 1,1% zarobku (t. j. wysokości z okresu poprzedzającego ukazanie się ustawy scaleniowej). Do składki tej dolicza się jednolity dodatek w wysokości 0,3% zarobku na pokrycie deficytów w b. dzielnicy pruskiej. Wskazania te okazały się teorią. Uprawnienia, jakie uzyskał Minister Opieki Społecznej, wykorzystane zostały w ten sposób, że składka niemal we wszystkich rodzajach pracy wzrosła poważnie.

Wzrost ten wywołany podwyżką składek i zmianą kategorii i klas niebezpieczeństwa może być uchwycony tylko drogą porównania składek na ubezpieczenie wypadkowe przed wprowadzeniem w życie ustawy scaleniowej i po wprowadzeniu jej w życie.

Niżej podajemy wyniki ankiety obejmującej różne działy przemysłu metalowego w b. dzielnicy rosyjskiej i austriackiej. Udział w ankiecie 123 większych przedsiębiorstw metalowych pozwala traktować wyniki ankiety jako obraz stanu rzeczy w przemyśle metalowym tych obu dzielnic.

Fabryki maszyn i konstrukcyj żelaznych.

Z ogólnej liczby 27 baryk tego rodzaju, biorących udział w ankiecie, podwyżka składki na ubezpieczenie wypadkowe wynosiła:

w 10 fabrykach	o 40 — 50%
" 12 "	o 70 — 90%
" 3 "	o 100 — 150%
" 2 "	powyżej 200%

Rozpiętość składek w tej grupie fabryk wahała się przed 1.I.1934 r. od 0,50% do 1,75%, po wprowadzeniu w życie ustawy scaleniowej od 1,02% do 3,18%.

Odlewnie żelaza i warsztaty mechaniczne.

Z 23 nadesłanych odpowiedzi wynika, iż podwyżka składek dotknęła:

4 fabryki	o 40 — 45%
1 "	o 60%
5 "	o 70 — 90%
12 "	o 100 — 130%
1 "	o 217%

Rozpiętość składek zmieniła się z 0,7 — 1,55% na 1,74 — 2,7%.

Fabryki wyrobów metalowych.

Z 54 odpowiedzi na ankietę wynikają następujące zmiany w wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe w tej grupie fabryk:

1 fabryka — składka bez zmiany, w pozostałych wzrost następujący:

7 fabryk	o 30 — 50%
7 "	o 70 — 90%
2 "	o 100%
17 "	o 120 — 140%
13 "	o 150 — 180%
7 "	o 200 — 270%
1 "	o 350%

Składka na ubezpieczenie od wypadków, wahała się przed 1.I.1934 r. w granicach 0,45 — 4,25%, obecnie waha się od 1,02 do 5,58%.

Przemysł elektrotechniczny.

Z 19 fabryk objętych ankietą składka wzrosła

w 4 fabrykach	o 12 — 20%
" 4 "	o 40 — 50%
" 5 "	o 60 — 75%
" 2 "	o 120%
" 4 "	o 160 — 200%

Rozpiętość wysokości składek zmieniła się z 0,30 — 1,55% na 0,78 — 3%.

Przyjmując wysokość składki na ubezpieczenie od wypadków według ankiety, można zestawić obecne obciążenie przemysłu. Dla uwypuklenia wzrostu obciążenia porównamy to zestawienie z odpowiednimi danymi dla 1932 r. w takim dziale przemysłu metalowego, który ma stosunkowo najbardziej jednolitą wysokość składki na ubezpieczenie od wypadków; dział ten obejmuje fabryki wyrobów metalowych.

Obciążenia fabryk wyrobów metalowych.

	1932 r.		1934 r.	
	Składki w % pracod.	robotn.	Składki w % pracod.	robotn.
Ubezpiecz. chorobowe	4,50	3,00	2,50	2,50
" od wypadków	1,00	—	2,22	—
" emerytalne	—	—	1,90	3,30
Fundusz Bezrob.	1,50	0,50	1,50	0,50
" Pracy	—	—	1,00	1,00
Razem	7,00	3,50	9,12	7,30
			10,50	16,42

Od r. 1932-go, w okresie wielkich trudności gospodarczych, spowodowanych kryzysem, obciążenie produkcji składkami ubezpieczeniowymi wzrosło o 55%. Część pracodawcy wzrosła o 30%, część robotnika o przeszło 100%.

W ten sposób wzrosły obciążenia w stosunku do robotników płatnych powyżej 2 zł. dziennie. Za robotników o niższych zarobkach ciężar składek w całości został nałożony na pracodawcę. W stosunku do tej kategorii robotników (młodociani, praktykanci i t. p.) obciążenia pracodawcy wzrosły o przeszło 100%.

Inne gałęzie zostały dotknięte w podobny sposób. Jest to stan rzeczy jaskrawie sprzeczny z potrzebami życia — domagający się więc jaknajszerszych zmian.

GRUPA FABRYK ROWERÓW I CZĘŚCI ROWEROWYCH W P. Z. P. M.

Jedną z nielicznych dziedzin wytwórczości krajowej, przed którą stoją jeszcze bardzo poważne, prawie nieograniczone możliwości rozwojowe, jest przemysł rowerowy i wyrób części rowerowych.

Stan liczbowy rowerów w Polsce szacowany jest na około 500 000 sztuk, a wedle ostrożniejszych a niemniej autorytatywnych danych — na około 300 000 sztuk, co przy liczbie ludności wynoszącej 34 miliony jest cyfrą niestychanie niską, tembardziej, że sprawa rozpowszechnienia rowerów nie jest związana tak ściśle ze stanem dróg w kraju, jak sprawa motoryzacji kraju.

Pod względem ilości posiadanych rowerów stoi-
my znacznie poza krajami zachodniej Europy, wśród
których na przykład Francja posiada około 7 miljo-
nów rowerów, nie mówiąc już o takim kraju powszech-
nego używania roweru, jak Danja, gdzie 80% ludno-
ści posiada rower.

Polski prywatny przemysł rowerowy reprezen-
towany jest przez 60 z górą przedsiębiorstw, w któ-
rych wyrabia się poszczególne części rowerowe,
względnie które zajmują się montażem rowerów
z części bądź wyprodukowanych u siebie, bądź też
zakupionych. Przemysł ten, po przejściowym okresie
załamania, wywołanego zjawieniem się na rynku po-
tężnego konkurenta w postaci przemysłu państwowe-
go, co wywołało zachwianie, a nawet załamanie się
szeregu fabryk rowerów, rozwija się w ostatnich cza-
sach lepiej; napotyka jednak na szereg trudności,
których nie można było rozwiązać na innej drodze, jak
na drodze ścisłego porozumienia się i współpracy za-
interesowanych producentów.

Czyniąc zadość życzeniu niektórych wytwórców
rowerowych, zrzeszonych w Polskim Związku Przemys-
łowców Metalowych, Związek ten podjął inicjatywę
utworzenia w swoich ramach specjalnego zrzeszenia,
które z jednej strony stałoby na straży ogólnych inte-
resów branży rowerowej, z drugiej strony prowadzi-
łoby prace zmierzające, drogą dobrowolnej współpra-
cy zainteresowanych, do podniesienia jakości produk-
cji części rowerowych, znormalizowania tej produkcji
i zwiększenia konsumpcji rowerów w kraju.

Wyrazem inicjatywy Związku było zwołanie na
dzień 8 października r. b. zebrania wytwórców rowe-
rów i części rowerowych, w którym wzięli udział
wszyscy zainteresowani w rozwoju tego działu pro-
dukcji, a więc montownie rowerów, fabryki części ro-
werowych, fabryki opon rowerowych i wytwórcy su-
rowców do produkcji rowerów, którymi są dostawcy
rur stalowych i surowca stalowego.

Zwołanie Zjazdu było poprzedzone szeregiem
prac organizacyjnych, prowadzonych przez prowizo-
rycznie utworzony Zarząd Tymczasowy w składzie
pp. Landau, Jaworskiego i Dawidsona przy pomocy
p. Sosnowskiego z Polskiego Związku Przemysłow-
ców Metalowych.

W obradach Zjazdu w dn. 8 października r. b.
wzięło udział dwadzieścia pięć fabryk branży rowe-
rowej. Obrady zajął Prezes inż. Henryk Landau, któ-
ry powitał zebranych i prosił o dokonanie wyboru
Przewodniczącego.

Na przewodniczącego Zebrania wybrano jedno-
głośnie p. Henryka Landau, który zaprosił na aseso-
rów pp. dyr. Pichelskiego z Pol. Zw. Przem. Metal.,
inż. Wretowskiego z Huty Pokój i dyr. Altmana.

Porządek Obrad ustalono następujący:

1. Sprawozdanie z prac organizacyjnych.
2. Przyjęcie Regulaminu.
3. Omówienie programu prac Grupy.
4. Sprawy Celne.
5. Wybór Zarządu Grupy.
6. Uchwalenie budżetu.
7. Wolne wnioski.

Sprawozdanie z prac organizacyjnych złożył
p. Sosnowski. Sprawozdanie to podajemy poniżej
w streszczeniu:

W pracach przygotowawczych zwrócono przedewszys-
tkiem uwagę na sprawę przeprowadzenia możliwie dokładnej
kartoteki wytwórni rowerów i części rowerowych.

Prace te przeprowadziliśmy przy pomocy z jednej strony
tych fabryk, które od razu nawiązały ścisły kontakt z organizu-
jącą się Grupą, a z drugiej strony przy pomocy Izby Przemys-
słowo-Handlowych.

Niezależnie od zbierania informacji o producentach roz-
poczęliśmy prace nad uporządkowaniem materiałów o zakresie
produkcji poszczególnych wytwórni.

Prace te przeprowadzone były w sposób możliwie dokład-
ny o tyle, o ile pozwalała na to forma kontaktu z poszczegól-
nymi wytwórniami. Oczywiście praca ta będzie musiała być kon-
tynuowana przez Grupę, uporządkowana i ogłoszona.

Widząc, że prace organizacyjne posunęły się dostatecz-
nie naprzód, Tymczasowy Zarząd Grupy postanowił zwołać dzi-
siejsze zebranie, aby ostatecznie zatwierdzić wszystkie prowizoryczne uchwały, ukonstytuować Grupę, dać projekt i prze-
dyskutować program pracy, uruchomić sekretariat.

Po uchwaleniu regulaminu przystąpiono do omó-
wienia programu prac Grupy, który zreferował p. inż.
K. Wretowski. Przemówienie p. Wretowskiego poda-
jemy w streszczeniu.

Zrzeszenie Producentów Rowerów i ich części składowych
w jednej grupie powstało jako bezwiedny odruch konieczności
przeprowadzenia i dokonania wspólnymi siłami tego, co jest ce-
lem każdego poszczególnego członka.

Praca zbiorowa, jak wiemy, daje zawsze znacznie lepsze
wyniki przy znacznie mniejszym nakładzie pracy poszczegól-
nego członka, daje możność każdemu członkowi z osobna zająć
się intensywniej sprawami zawodowymi, to znaczy samą pro-
dukcją, a w konsekwencji produkować więcej i korzystniej.

Dlatego też zrzeszenia ludzi, mających wspólne interesy
i dążących do ich obrony, powstawały, powstają i będą powsta-
wały.

W naszym wypadku mamy zupełnie otwarte pole dzia-
łania.

A więc na pierwszy plan wysuwa się konieczność popie-
rania rozwoju przemysłu rowerowego. Z rozwojem bowiem, to
znaczy ze zwiększeniem zbytu rośnie automatycznie zapotrzeb-
owanie, a z nim i produkcja.

W Polsce mamy dotychczas dość poważny przemysł ro-
werowy, a jednak rowerów jest bardzo mało; w porównaniu
z państwami ościennymi pozostaliśmy szalenie w tyle, nie mó-
wiąc już o takim kraju jak Danja, gdzie jeden rower wypada
na trzech mieszkańców.

Brak jest uświadomienia szerokich mas o korzyściach,
jakie daje rower; wyczuwa się brak planowej akcji.

Przeprowadzenie tej planowej propagandy oraz uświadom-
ienie szerokich mas o korzyściach szybkiej i taniej lokomo-
cji będzie zapewne pierwszym czynem Grupy Rowerowej. Rze-
czowo i planowo przeprowadzona akcja przyczyni się bardzo
znacznie do wzmocnienia zapotrzebowania.

Wspólna propaganda, którą poprowadzi Grupa Rowero-
wa, kalkulować się będzie przy znacznie lepszym efekcie w ko-
sztach ogólnych znacznie taniej, poza tem Grupa Rowerowa, ja-
ko jednostka autorytatywna ma znacznie większy posłuch i po-
ważanie, niż akcja rozbieżna, często wzajemnie się zwalczająca.

Przywiązuję zatem niezmierną wagę do tej grupowej pro-
pagandy, na dodatnie wyniki której z pewnością długo czekać
nie będziemy.

Bezpośrednim i dalszym wynikiem tej grupowej propaga-
dy może być pozyskanie rynków zagranicznych, ponieważ o eks-
porcie tylko wtedy myśleć można, jeżeli produkcja danego ar-
tykułu będzie u nas należycie rozwinięta.

Jest to zatem drugi punkt programu prac Grupy Rowe-
rowej i trudno pomyśleć by poszczególni producenci, zajęci
przedewszystkiem fabrykacją rowerów, czy ich części składo-
wych, mogli zarazem zajmować się temi zagadnieniami, które

wymagają ciągłości pracy, zwiększonego personelu i są kosztowne.

Poza temi zagadnieniami wysuwają się kwestje i sprawy zagadnień zawodowych, normowanie wzajemnych stosunków, zabiegi u władz i szereg t. p., które Grupa, obejmująca całość kształt spraw, może jedynie skutecznie prowadzić. Grupa, będąc wyrazicielką życzeń swych członków, te zagadnienia zawodowe przeprowadzi i załatwi planowo i konsekwentnie i dla każdego członka znacznie taniej.

Uważam jednak, że nie na tem zamknie się program prac Grupy. Takie zagadnienia jak dostawa surowców, sprawa skoordynowania warunków sprzedaży, opieka nad członkami słabszymi — również przez Grupę muszą być wzięte pod rozwagę.

Nie wątpię, że Grupa zajmie się uregulowaniem tych spraw, a ponieważ zaprosiła i przemysł wytwórczy, dała zatem już wyraz głębokiego zrozumienia interesów swych członków.

Odbiegnę tu nieco od sprawy, ale zaznaczyć muszę, że n. p. dzięki akcji Grupy Producentów Narzędzi Huta Pokój przyznała członkom tej Grupy specjalny rabat na stal i niewątpliwie w tym wypadku za interwencją Grupy Rowerowej huty w zrozumieniu znaczenia sprawy dla społeczeństwa przyznają członkom Grupy Rowerowej pewne ulgi, czy to w formie rabatu, czy też w trzymaniu na składzie materiałów wstępnych, wskutek czego odpadnie konieczność kupowania na skład, co zwolni nieco kapitał obrotowy każdego producenta lub t. p.

To uregulowanie sprawy zakupu surowców, a również i niewątpliwą udział Grupy w Komitecie Normalizacyjnym, przyczyni się znacznie do usprawnienia produkcji, co jest życzeniem każdego poszczególnego członka, a tylko Grupa, jako koncentrująca w sobie całość zagadnień, sprawy takie prowadzić może.

Dodam prace na terenie uregulowania warunków sprzedaży.

Jak więc Panowie widzą, program prac, zresztą ze względu na brak czasu, ujęty przeze mnie tylko w formie zasadniczej, rokuje najdalej idące korzyści, które zawsze ze skoordynowanej pracy wypływają.

Reasumując to co powiedziałem, program pracy Grupy Rowerowej ujmę następująco.

1. popieranie rozwoju przemysłu rowerowego i części rowerowych przez rzeczową i planową propagandę,
2. popieranie zbytu przez stałą analizę rynków i badanie możliwości eksportu,
3. regulowanie wzajemnych stosunków przez uzgadnianie zagadnień,
4. regulowanie stosunków do władz przez interwencje,
5. uregulowanie spraw zakupu surowców przez skoordynowanie programu przemysłu wytwórczego,
6. uregulowanie warunków sprzedaży przez wprowadzenie jednolitości.

Rzecz oczywista, że poza omówionymi przeze mnie punktami wysuną się inne, podyktowane życiem, wyłaniające się z rozwoju tego przemysłu, nie wątpię jednak, że Grupa Rowerowa wszystkie sprawy poprowadzi ku najlepszemu zadowoleniu wszystkich.

W dyskusji zabierali głos:

P. Nussbaum z f. „Panama”, który poruszył sprawę dostawy rur przez huty.

P. Piwowarski z f. „Niemen” zwrócił się do hut, aby opracowały specjalne wskazówki, jakich gatunków stali należy używać do wyrobu poszczególnych części rowerowych, gdyż wskutek niewłaściwego doboru materiału i niezajomości metod obróbki jakość wyrobów częstokroć nie jest na poziomie pożądanym.

P. Wretowski z Huty Pokój i *p. Dębicki* z Huty Batorego obiecali zająć się tą sprawą.

P. Błoński poruszył sprawę opłat przy rejestracji rowerów, które stanowią rocznie często 10% ceny roweru. W sprawie tej postanowiono opracować odpowiednio wystąpienie do Rządu.

P. Niczewski z fabr. „Wolbrom” poruszył sprawę konieczności przeprowadzenia normalizacji obręczy rowerowych jako ważnego postulatu dla fabryk opon rowerowych.

Sprawy celne referował *p. inż. Sosnowski*, informując o szeregu aktualnych spraw w związku z rokowaniami o traktaty handlowe. Akcją odpowiednią prowadzić będzie Grupa, aby chronić przemysł rowerowy i części rowerowych.

W czasie przemówienia *p. Sosnowskiego* odbyła się posiedzenie specjalnie wybrana przez Walne Zebranie Komisja do ustalenia propozycji dotyczących składu Zarządu Grupy. W imieniu Komisji, w której zasiadali pp. Błoński, Jaworski i Gruchała, *p. Gruchała* zgłosił listę kandydatów.

Do Zarządu wybrano:

Dyr. J. Altmana z f. Altman,

Dyr. Władysława Dawidsona z f. „Apollo”,

Dyr. Janusza Dębickiego z f. Katowicka Sp. Akc.,

Dyr. Adolfa Feigenbauma z f. A. Feigenbaum,

Dyr. Kazimierza Jaworskiego z f. Millner,

Inż. Henryka Landau z f. „Tytan”,

Inż. Bronisława Wahrena z f. B. Wahren,

Inż. Henryka Müllera z f. „Piastów”,

Dyr. Emila Pudella z f. Biuro Akwizycji Dru

Stalowego,

Dyr. Antoniego Słaboszewicza z Tow. Sosnow. Fabryk Rur i Żel,

Inż. Kazimierza Wretowskiego z Huty Pokój.

W wolnych wnioskach *p. prezes Landau* wyraził podziękowanie Polskiemu Związkowi Przemysłowców Metalowych za inicjatywę w powołaniu do życia Grupy, oraz podziękowanie dla *p. Sosnowskiego*, który współpracował przy pracach organizacyjnych Grupy.

Tegoż samego dnia 8 października odbyło się konstytucyjne posiedzenie Zarządu Grupy, na którym wybrano prezydium Grupy w składzie następującym:

Inż. Henryk Landau — prezes,

Inż. Kazimierz Wretowski } wiceprezesi.

Inż. Henryk Müller

Dyr. Kazimierz Jaworski

Zarząd Grupy przedyskutował na posiedzeniu konstytucyjnym szereg aktualnych spraw związanych z działalnością Grupy i postanowił omówić na najbliższym posiedzeniu następujące referaty:

„Sprawa doboru materiałów surowych do produkcji części rowerowych”

Referenci p.p. Inż. Kazimierz Wretowski i Dyr. Janusz Dębicki,

„Sprawa ujednostajnienia opłat przy rejestracji rowerów”

Referent *p. Inż. Bronisław Wahren*,

„Piwniczna wytwórczość rowerów i sposoby jej zwalczania”

Referent *p. Dyr. Kazimierz Jaworski*,

Nadto polecono sekretarjatowi przygotowanie na najbliższe posiedzenie Zarządu planu organizacji wewnętrznej biura Grupy i programu zajęć na najbliższą przyszłość.

Zarówno ilość zgłoszeń do Grupy, dokonanych na zebraniu organizacyjnym, jak i zainteresowanie z jakim powitano Grupę w fabrykach niereprezentowa-

nych na posiedzeniu, a wreszcie napływ zgłoszeń już po ukonstytuowaniu się Grupy świadczą najwymowniej o celowości powołania jej do życia i rokuja jej najlepszą przyszłość, czego gwarancją jest szeroki program prac, jaki zakreślił się już na pierwszym posiedzeniu zainteresowanych fabryk.

S. Gr.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Ceny stali specjalnych na rynkach światowych. Niemieckie huty otrzymały szereg zamówień na stal dla Afryki Południowej i Argentyny. Cena stali chromoniklowej o zawartości 3% niklu i 4—5% chromu wynosi c i f 47—50 £. za tonnę.

Znacznym zapotrzebowaniem na rynkach eksportowych cieszy się stal o zawartości 3% niklu i 1% chromu.

Wytwórczość surówki w Niemczech. Wytwórczość surówki w Niemczech wykazuje w ostatnich czasach poprawę; podczas gdy przeciętna cyfra produkcji w 1933 roku wynosiła 436000 tonn miesięcznie, to we wrześniu r. b. wyprodukowano 775000 tonn surówki.

Z ogólnej produkcji surówki we wrześniu r. b. przypada na: surówkę hematytową 49000 tonn, surówkę odlewniczą 65000 tonn, surówkę odlewniczą thomasową 513239 tonn; na ferromangan, surówkę zwierciadlaną i inne specjalne — 144000 tonn, na żelazo pudłowe — 4213 tonn.

Stan eksportu niemieckiego przemysłu narzędzi i drobnych wyrobów żelaznych. Niemiecki przemysł narzędziarski, mający swoją siedzibę w Nadrenji i Westfalji, uzależniony jest w poważnym stopniu od konjunktury na międzynarodowych rynkach eksportowych. Eksport niemieckich wyrobów tego działu wynosił w 1929 roku poważną pozycję wartości około miljarða marek, a więc z górą 2 miljardy złotych.

Pogorszenie się konjunktury światowej odbiło się bardzo niekorzystnie na niemieckim przemyśle narzędzi i drobnych wyrobów żelaznych, a wartość eksportu tego działu wytwórczości wyniosła w 1933 roku sumę 380 milj. marek, czyli o 61,5% mniej aniżeli w 1929 roku.

W dziale narzędzi do ręcznej i mechanicznej obróbki oraz w dziale wyrobów nożowniczych sytuacja eksportu niemieckiego rozwijała się w następujący sposób:

Rok	narzędzia		wyroby nożownicze	
	kwintali	milj. marek	kwintali	milj. marek
1913	259 560	54,6	59 511	38,3
1929	366 110	112,2	81 597	75,4
1930	284 693	90,8	62 814	61,3
1931	217 431	72,9	53 138	50,2
1932	145 738	48,6	39 541	32,2
1933	168 186	45,3	43 597	29,2
1934 (I półr.)	75 258	18,7	19 673	12,4

Jak widzimy, od 1929 roku trwa nieprzerwanie spadek eksportu niemieckich wyrobów przemysłu narzędziowego i wyrobów stalowych. Powyższe cyfry wykazują, że przeciętna cena jednego kilograma wyeksportowanych narzędzi wynosiła w 1929 r. 3,08 marki, a w 1934 r. 2,40 marki.

Rosyjska surówka żelazna na japońskim rynku. Na japońskim rynku żelaznym pokazała się surówka pochodzenia rosyjskiego, której ceny kształtują się znacznie poniżej ceny japońskiego kartelu surówki.

Zapotrzebowanie na maszyny rolnicze w kolonjach francuskich. Francuska prasa fachowa wskazuje na znaczny wzrost zapotrzebowania na maszyny rolnicze w kolonjach francuskich. Francuscy fabrykanci maszyn rolniczych prowadzą obecnie studia nad opracowaniem typów maszyn rolniczych, któreby nadawały się do pracy w kolonjach; są oni bardzo zaniepokojeni akcją niemieckich fabrykantów, którzy na tegorocznych targach lipskich pokazali liczne eksponaty maszyn rolniczych dla kolonii.

Inwestycje kolejowe w Południowej Afryce. Rząd południowo-afrykański preliminował na bieżący rok budżetowy sumę 1 438 milj. funtów szterlingów na rozbudowę taboru kolejowego.

Rosja zakupiła licencję na budowę francuskich silników lotniczych. Rząd rosyjski zakupił w Paryżu licencję na budowę francuskiego silnika lotniczego „Gnome K 14”. Silnik ten, posiadający 14 kompresorów był już w lutym roku bieżącego wypróbowany w Rosji i przeszedł stugodzinną próbę pracy bez przerwy.

Jest to już druga tranzakcja rosyjska, zawarta w tym dziale w ostatnich czasach. W sierpniu r. b. rząd rosyjski zakupił licencję na 860-konny silnik Hispano-Suiza.

Prace modernizacyjne w szwedzkim przemyśle stalowym. Zakłady „Stora Kopparbergs Bergslags A. B.” w Falun zamówiły w znanej szwedzkiej fabryce „Almänna Svenska Elektriska A. B.”, znaną lepiej pod nazwą „ASEA”, instalację elektrycznej walcowni. Jest to dalszy ciąg inwestycji przedsiębiornych przez to przedsiębiorstwo hutnicze, które kończy obecnie budowę nowej walcowni w Sinterwerk i fabrykę elektrod powlekanych, która stanowić będzie nowy dział produkcji w tem przedsiębiorstwie.

Budowa nowej stalowni w Indiach. Z inicjatywy induskiego kupca Agarwalla ukonstytuowało się towarzystwo, które przystąpiło do budowy nowej stalowni w miejscowości Belur. Kapitał towarzystwa wynosi 5 milionów rupii. Całość instalacji ma być zakupiona w Japonji. Dodatkowym szczegółem tej sprawy jest wiadomość, że p. Agarwalla uchodzi na rynku indyjskim za męża zaufania japońskich sfer gospodarczych.

Wyrób rur bez szwu w Austrii. Zakłady „Schöller Bleckmann Stahlwerke” w Wiedniu, które znamy chociażby z tego, że posiadały w Polsce własną fabrykę pilników, uruchomiły u siebie nowy dział produkcji, a mianowicie wytwórczość rur bez szwu. Rury bez szwu nie były do tej pory wyrabiane w Austrii, a rynek tego kraju zaopatrywał się w ten gatunek rur w Czechosłowacji, Szwecji, Polsce i Węgrzech. Zakłady Schöller Bleckmann zatrudniają przy produkcji rur bez szwu około 200 robotników.

BUDOWA MUZEUM PRZEMYSŁU I TECHNIKI

Przystępując do budowy w stolicy własnego gmachu dla Muzeum Przemysłu i Techniki, Komitet Budowy postanowił zwrócić się z apelem do całego społeczeństwa, by przyszło mu z pomocą w tej doniosłej sprawie.

Zgromadzone dzięki ofiarności świata technicznego i przemysłowego poważne zbiory Muzeum zgru-

powane zostały już w trzech tymczasowych lokalach. Podzielone na 16 działów zajmują one w obecnym początkowym stadjum rozwoju ok. 1500 mtr. kw. poziomą powierzchnię użyteczną.

Dalszy rozwój Muzeum P. i T. wymaga celowo przemyślanego i dostosowanego do swych specjalnych potrzeb muzealnych własnego nowoczesnego gmachu, albowiem lokowanie rosnących stale zbiorów w dalszych przygodnych lokalach odbiłoby się bardzo ujemnie na samej idei Muzeum.

Koszt budowy gmachu wraz z jego nieodzownymi urządzeniami ustalony został w przybliżeniu na 4 do 5 milionów zł.

Komitet Budowy Muzeum Przemysłu i Techniki postanowił zwrócić się do instytucji gospodarczych oraz osób prywatnych, a przede wszystkim do licznych zakładów przemysłowych i handlowych całego kraju oraz do całego polskiego świata technicznego z gorącą prośbą o składanie ofiar na rzecz Muzeum w gotowiznie, materiałach i różnych papierach procentowych, nie wyłączając obligacji Pożyczki Narodowej, na zbiórkę której uzyskane zostało specjalne zezwolenie ze strony Pana Ministra Skarbu.

Wykaz kilku pierwszych ofiar złożonych na rzecz Komitetu Budowy Muzeum P. i T.

Imię i nazwisko	Gotówką	Obligacjami Pożycz. Nar.
A) Osoby prywatne.		
Inż. C. Klarner	zł. 1.000	zł. 1.000
Inż. Fr. Müller	„ 10.000	—
Pułk. W. Wielowieyski	—	„ 500
A. Rotwand	„ 2.000	„ 8.000
Dyr. J. Kozuchowski	„ 100	„ 500
Inż. K. Jackowski	—	„ 500
Inż. St. Śliwiński	—	„ 1.000
Dyr. J. Lempicki	—	„ 500
Inż. A. Olszewski	—	„ 500
Prof. J. Czochralski	„ 1.000	„ 1.000
B. Borzykowski	frs. 10.000	—
B) Jednostki prawne.		
Tow. Przem. Lilpop, Rau i Loewenstein	—	„ 25.000
Tow. Zakł. Starachowickich Sp. Akc.	15.000 (w materiale)	—

Uwaga. Godność członka założyciela uzyskuje się po wpłaceniu na rzecz Komitetu Budowy albo zł. 5.000 (osoby prywatne) albo zł. 25.000 (osoby prawne).

XV-LECIE POLTHAPU

W roku bieżącym obchodzi jubileusz 15-lecia jedna z najpoważniejszych firm handlowych Polski, której działalność związana jest ściśle z przemysłem metalowym.

F-ma „Polthap“, założona w r. 1919, obrała sobie dwie specjalności: metale żelazne i obrabiarki. W obu tych działach właściciele firmy zaznaczyli wybitnie swą działalność przemysłową, przyczyniając się w poważnym stopniu do urzeczywistnienia obecnego programu produkcji firmy *Walcownie Metali S. A.* w Dziedzicach oraz do powstania Fabryki Obrabiarek „Pionier w Warszawie. Obie fabryki są członkami Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych.

„Polthap“ o kapitale zakładowym zł. 500.000.— i rezerwach zł. 300.000.— jest dziś jedną z czoł-

wych firm handlowych w dziale metali i zatrudnia przeszło 20 pracowników. Biura i obszerne składy wraz z mieszkaniami dla pracowników mieszczą się w specjalnie do tych celów przebudowanej własnej nieruchomości przy ul. Pańskiej 83. Duże zapasy towarów mieszczą się również w składach z boczną koleją przy ul. Kolejowej.

Głównym udziałowcem i kierownikiem przedsiębiorstwa jest p. inż. K. Fangor.

Redakcja „Przemysłu Metalowego“ składa Firmie — Jubilatce, serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy dla dobra przemysłu polskiego.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 16.X.1934 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminium	2534	Miedź standard	660
Antymon	979	Ołów miękki	260
Cyna standard	5857	Nikiel	5131
Cynk hutniczy	304	Rtęć	8849
Miedź elektrolityczna	735	Srebro za 1 kg	86

Na rynku londyńskim w bieżącym tygodniu ceny metali kształtowały się, w porównaniu z ostatnimi naszymi notowaniami, następująco: podniósł się bardzo znacznie kurs antymonu i srebra, pierwszego o ok. 14% i drugiego o ok. 11%, poza tem rtęć podniosła się o ok. 1%. Pozostałe metale natomiast spadły a mianowicie: miedź elektrolityczna o ok. 4%, miedź standard o ok. 4%, cynk o ok. 1% i ołów o ok. 1%. Aluminium, cyna i nikiel bez zmiany.

Meksykańska firma importowa znakomicie prowadzona w Meksyku, POSZUKUJE PRZEDSTAWICIELSTWA pierwszorzędnej niezwiązanej koncernowo fabryki

RUR ŻELIWNYCH i WODOMIERZY.

Oferty pod: H. G. 16121 „Ala“, Hamburg 36.

Poważne zakłady budowy maszyn potrzebują:

- 1) 2 młodszych konstruktorów mechaników
- 2) 1 młodszego hutnika metaloznawcę
- 3) 2 młodszych warsztatowców
- 4) 1 doświadczony warsztatowca-elektrotechnika.

Zgłoszenia tylko piśmienne zamierzonych fachowców przyjmuje sekretariat Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Traugutta, 4, pod godłem: „Labor“.